

ISLAM : Begrip of Fobie ?

Deel I: Praktijken

Gerechtigheid en Vrede

Werkcahier

Werkgroep FDNSC – MSC 2008 - 44

Over 'ons' die naar 'de moslims' kijken

De brochure "**Islam of Fobie?**" van Kerk en Vrede wil een handreiking zijn voor ons, 'inboorlingen', in ontmoetingen met migranten van islamitische afkomst.

Uitgangspunt bij deze handreiking is dat het vooral nodig is om, als gesprekspartner uit de dominante cultuur, eigen positie scherp te hebben en de ongemakkelijke kanten van de eigen dominante cultuur goed te kennen.

De brochure brengt, met een knipoog naar alle kanten, een aantal ongemakkelijke accenten van onze eigen Nederlandse geschiedenis onder de aandacht, alsmede lastige praktijken in de 'christelijke' of 'westerse' wereld die we ons niet zo realiseren, waar wij geen weet van hebben of die onder tafel gehouden worden.

Er wordt beperkt ingegaan op enkele belangrijke zaken in de islam, en op enkele discussies rond praktijken van sommige mensen(groepen) die er 'n gewoonte op na houden in naam van de islam.

Voorts wordt verwezen naar enkele interessante boeken die uitvoeriger informeren.

Leden van de werkgroep Gerechtigheid en Vrede:

Jacques Alkemade msc (vz)
Esther Baselmans fdnsc
Piet van Mensvoort msc
Mariëtta Noordermeer fdnsc
An Peeters fdnsc
Kees Vergouwen msc

Correspondentie adres:
Piet van Mensvoort
Bredaseweg 204
5038NK Tilburg

Website: www.misacor.nl > Werkcahier

e-mail: missieprocuur@misacor.nl

ISLAM OF FOBIE

Kerk en Vrede is een landelijke organisatie van mensen die binnen en buiten de kerken actief voor ontwapening en geweldloosheid zijn.

Kerk en Vrede gaf samen met de werkgroep "Vrede en geweldloosheid" van het *Werkverband van Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede* de brochure uit: "ISLAM OF FOBIE?".

Het gaat om een brochure van 50 bladzijden, kleine druk. Het was hun bedoeling om een korte handleiding uit te geven voor hulp bij contacten in de straat met Islamitische bewoners. Bezinning over omgaan met eigen burens. Wat zijn de overeenkomsten tussen Islam en Christendom, wat denken wij dat de verschillen zijn, wat zijn de echte verschillen? Je leest steeds meer dat van islamitische zijde gevraagd wordt om bij een dialoog niet alleen over de overeenkomsten te praten maar juist ook over de echte verschillen.

Het is geen brochure geworden om een goede voorlichting te krijgen over de Islam, want de brochure gaat over ons, over dominante Nederlanders. Over ons westerlingen, hoe wij kijken naar de Islam, naar de moslims.

Het zijn echt niet alléén de dominante westerse media die een volledig verdraaid beeld geven van wat gebeurt in Afghanistan, Irak, etc.

(vergelijk werkcahier 40: "Propaganda als taal die verwoesting zaait" en werkcahier 42: "Dat ik zie wat is ... en het licht niet haat").

Wijzelf lijden ook aan de ziekte dat we ervan uitgaan dat 'bij ons' alles altijd goed is. 'Wij' doen geen slechte dingen, het zijn 'die anderen', die zijn slecht. Als 'zij' iets willen, al lijkt het nog zo mooi, dan zit er zeker een slechte bedoeling achter. 'Zij' zijn achterbaks en 'wij' zijn eerlijk en recht door zee.

Trouwens: wij weten alles beter, wij kunnen alles beter en wij doen alles beter, en in ieder geval zijn onze bedoelingen altijd goed.

De leden van onze werkgroep Gerechtigheid en Vrede vinden de brochure zeer goed en wij zullen de inhoud van de brochure in 4 delen publiceren in het werkcahier. Telkens ook met enkele vragen of stellingen voor gezamenlijk gesprek of persoonlijke bezinning.

Wat we kunnen meemaken

“O, die moslims” zeggen de autochtone Nederlanders.

Gehoord: Moslimlanden zijn geen leuke landen. Het zijn allemaal of stabiele dictaturen of instabiele landen, verscheurd door stamoorlogen.

‘Turkije is niet per se een leuk land, tenzij je er als toerist heen gaat. Politieke gevangenen, dwingend een kijk op de eigen geschiedenis opleggen, Koerden die tweederangs zijn, “politieke islam” die meer invloed krijgt, ‘n leger dat af en toe ingrijpt’.

‘Marokko en andere Arabische landen herbergen gemeenschappen waar de mannen bepalen en de vrouwen zich moeten voegen. Mannen die hun vrouwen slaan.’

‘In Afrikaanse moslimlanden worden vrouwen besneden, worden vrouwen gestenigd als ze ‘de eer schenden’ van de familie: Nigeria, Soedan, Somalië.’

‘Eerwraak in al die landen is nu naar Nederland geïmporteerd.’

‘En die wrede vechtmethoden: onthoofding van mensen die zijn ontvoerd, onschuldige slachtoffers in Irak, Iran en Afganistan . . .’

‘Enge landen ook, fanatiek: geweldige gemanipuleerde volksmassa’s die zomaar gaan brandstichten of moorden om christenen te straffen vanwege een paar cartoons in Denemarken, of pauselijke uitspraken.’

‘Als zulke mensen dan naar Nederland komen, worden ze hier nog fundamentalistischer, gaan ze hier nog meer “de moslim” uithangen om te laten zien dat ze zich niet laten dwingen: vrouwen met grote lappen om hun lijf en hoofddoeken, mannen met grote baarden en in lange jurken om op “de profeet te lijken”.’

‘En meteen maar dreigen met moord als een politicus iets zegt wat hen niet aanstaat. Ze begrijpen gewoonweg niet hoe wij hier met elkaar leven. Dus aanpassen, ho maar! Kunnen ze helemaal niet, daarvoor komen ze uit een te achterlijke cultuur!’

Tja, je zal je maar als immigrant tegen dit beeld moeten verdedigen. Nee, als je met een Nederlandse inboorling te maken hebt die er zo over denkt, kun je er als moslim maar beter het zwijgen toe doen. Daar valt niet tegen aan te dialogeren.

Komen wij dit soort commentaar op de moslim ook tegen?

“O, die Nederlanders en andere bleekgezichten”

zeggen de moslims.

‘Hollanders zijn grote blonde mannen met blauwe ogen en als je hen op zee ontmoet zullen ze je zeker overvallen’, aldus een Chinese beschrijving over ‘ons’ uit de tijd van Michiel de Ruiter. Voor ons een van de grootste Nederlanders, voor anderen één van de zeerovers zoals al die Hollanders.

‘In Hoorn zit dat reisbureau dat voor al die Nederlanders een sexreisje naar Thailand organiseert waar ze ongestraft zoveel kinderen kunnen gebruiken als ze willen. En dan denken ze ook nog dat ze aan ontwikkelingshulp doen “want anders hadden die kinderen niets te eten”; terwijl het om geroofde kinderen en kinderhandel gaat.’

‘Holland? Mens donder toch op, jullie hebben bepaald hoe we handel moesten drijven, jullie hebben bepaald hoe we kerk moesten zijn, en nu wil je ons vertellen hoe we een Vredesbeweging moeten zijn?’, aldus een zwarte Amerikaan in 1983 tegen een vredesvrouw.

‘Apartheid’ is de internationale term, over de hele wereld gebruikt...

‘Holland: is dat niet dat land waar vrouwen zich op de televisie aanbieden aan mannen? Waar vrouwen bloot op straat lopen? De meeste tijdschriften in de boekwinkels met blote vrouwen op de voorkant?’

‘Weet je dat bij ons hier in El Salvador een regio is met Nederlanders? Een paar heel rijke families hebben grote koffieplantages aangelegd en daar het oerwoud voor gekapt.’

‘Nederland? O, die minister-president die de V.O.C.-tijd terug wil?’

Rond 1619 heeft de vervolging van missionarissen en bekeerlingen in Japan een pijnlijke climax bereikt en ontvluchtten de meeste buitenlanders het eilandenrijk. Alleen de Hollanders mogen blijven. De calvinistische Hollanders hebben geen enkele moeite met de lugubere praktijken van de Japanners. Onder het mom van godsdienstvrijheid sluiten zij hun ogen voor alles wat de dominee in Holland verboden heeft. In de Teleaccursus “Bewogen betrekkingen; Vierhonderd jaar Nederland-Japan” geen woord over de massaslachtingen. Het Nederlandse handelsopportunisme wordt – met groot gevoel voor eufemisme – als volgt beschreven: ‘Dankzij hun commerciële instinct en hun soepele, onprincipiële omgang met Japanse gewoonten, krijgen

zij als enige een handelsconcessie' ('Rijk blijven', Martien van Winden, uitg. Balans 2000, pag 25).

In haar boek "Hoe duur was de suiker" (1985) vertelt Cynthia Mc.Leod over de wijze waarop slaven werden behandeld in "ons" Suriname en hoe "wij" dachten over die behandeling. Toen in het Amsterdamse Oosterpark in 2004 eindelijk een slavenmonument kwam, werden de nakomelingen van de slaven achter hoge hekken gehouden terwijl de witte hotemetoten het hek plaatsten.

Prins Johannes Maurits merkt in 1644 op: "Nederlandse kooplieden slaan geld en goederen hoger aan dan hun leven, terwijl de Portugezen hoffelijkheid en goede manieren prefereren boven rijkdom en bezit" (Rijk blijven, pag. 42).

"Voor de Hollandse ondernemers in de dop is de leer van Johannes Calvijn (1509-1564) een godsgeschenk. Hard werken, prestaties leveren en sober leven zijn volgens deze moraaltheoloog tekenen van zaligheid. Zo biedt het calvinisme vanaf die tijd een moralistisch alibi voor de schraperige Nederlandse volksaard en onze 'lust tot presteren'. Naast de Hollanders omarmden ook de Zwitsers en de Schotten Calvijns leer. Ze zijn net als de Hollanders al sinds mensenheugenis berucht om hun zuinigheid." (Rijk blijven, pag. 24).

Nederlanders doen ijverig, maar 'de fittest' zijn vooral slim in het anderen voor hun geld laten werken: vroeger via koloniën en slaven en sinds 1600 toenemend via aandelen.

Hoe ga je je hier als Nederlander uit redden:

"Ik wens mij niet te verdedigen tegen wat andere kerels uitvreten!"?

"Ja zeg, van zo lang geleden!"?

"Maar ik ben anders!"?

"Dit zijn karikaturen!"?

Tja, vinden 'wij' misschien. Maar anderen kijken zo tegen "ons" aan.

Lang geleden, en nog...

Want veel anderen dragen nog steeds de sporen van "ons" optreden...

Een actuele rap-song in Ghana: "Ga je naar de kerk en kom je onderweg een blanke tegen, dan kun je net zo goed terug naar huis gaan, want dan heb je God al gezien."

Medio mei 2007, op zijn bezoek in Brazilië, zegt de paus dat evangelisatie 'op geen enkel moment een vervreemding van de precolumbiaanse culturen veronderstelde, evenmin was het een oplegging van een vreemde cultuur'. Indianenorganisaties eisten excuses voor deze 'arrogante en respectloze' woorden.

En dan is de reactie van de paus dat het christendom zich verspreidde door 'de dialoog aan te gaan met de rijke precolumbiaanse culturen'. Maar dat 'de herinnering aan een glorieus verleden de schaduwzijde van de evangelisatie niet kan uitwissen'. Waarop de Braziliaanse theoloog Leonardo Boff stelde: 'Zeggen dat er een dialoog was betekent dat je de geschiedenis niet kent. De kolonisten vernietigden alles, vermoordden mensen en behandelden de indianen als 'vijanden van het geloof'.

Herkennen wij ons in dit commentaar op de Nederlandse bleekgezichten
- vanuit de wijze waarop ons de vaderlandse geschiedenis werd verteld,
- en hoe zit dat in onze tijd nu ?

Ervaringen in Nederland

Rachim en zijn burens

Rachim kwam met zijn familie in Rotterdam wonen. De Nederlandse burens nodigden hen niet uit en dus leefden ze vier jaar in de buurt zonder enig contact met het gevoel: men mag ons niet.

Ze verhuisden naar Wormerveer waar hetzelfde gebeurde. Ze verhuisden naar Arnhem en weer dezelfde ervaring.

Tenslotte kwamen ze in Nijmegen te wonen en ook daar weer werden ze niet door de burens verwelkomd. En weer voelden ze zich erg alleen en onwelkom.

Op een dag waaide de schutting om tussen hun tuin en de tuin van de burens. De buurman vroeg, of ze er samen iets aan zouden kunnen doen. Natuurlijk kon dat en samen kochten ze materiaal en samen bouwden ze de schutting weer op. Daarbij kwamen ze aan de praat.

De burens hadden de indruk dat Rachim en zijn familie geen contact wilden. Ze deden zo teruggetrokken. Ze hadden ook geen contact opgenomen toen ze er kwamen wonen, ze hadden zich niet voorgesteld.

In Nederland is op veel plaatsen nog de gewoonte, dat de nieuwkomer het initiatief neemt. Rachim was in Irak gewend, dat de buren de nieuwkomer welkom heetten.

Turkse slager

Ik woon in Utrecht. De meeste boodschappen doe ik in mijn buurt, snel, makkelijk, even na het werk. Enige tijd geleden ging ik naar de Kanaalstraat, het winkelhart van 'allochtoon' Utrecht. Ik kom daar zelden. Dit keer wilde ik ook vlees. Bij een Turkse slager die ik verder ook niet kende wees ik het een en ander aan vlees aan, maar toen ik wilde afrekenen bleek ik mijn portemonnee niet bij me te hebben. Ik wilde al vertrekken om die gauw te gaan halen, toen de man me het vlees toeschoof en zei: "Neem dat nou maar mee, dan heeft u het vast". Hij vertrouwde er maar gewoon op dat ik zou terugkomen om te betalen. Had me nog nooit gezien! Ik vroeg me af of dit me ooit bij een zaak van een 'inboorling' was overkomen, en ik kon het me niet herinneren.

Truus en haar bovenburen (1991)

Truus krijgt nieuwe bovenburen, Marokkanen. Na korte tijd plenst er op een ochtend allemaal vuil water langs haar ramen, geweldige strepen. Ze gaat naar boven en treft enkel de 12-jarige dochter thuis. Ze vraagt of ze even mag binnenkomen. De dochter doet wat haar moeder vroeg: ramen wassen. En jawel, vroeger woonden ze op het platteland, in een eigen huisje. Dan gooiden ze altijd een paar pannen water tegen de ramen. Truus heeft haar uitgelegd dat dat hier niet zomaar kan, omdat er onder je buren wonen die ook graag schone ramen houden.

Toos en Dirk en Mehmed (1965)

Toos en Dirk waren pas getrouwd en ze woonden in Alkmaar op een bovenwoning. Toos had een baantje bij een Nederlands gezin die hun grote huis hadden volgestouwd met Turkse gastarbeiders. We spreken over 1965. De mannen sliepen in stapelbedden, vier tot zes van die bedden op een kamer. Op zolder ook nog een stel bedden onder de schuine balken. Klein raampje voor wat lucht. De huisbaas met zijn

vrouw woonden op de twee laagste verdiepingen, rijk ingericht, want ze vingen goed van die Turken. Toos moest elke ochtend alle bedden opmaken en kon de hygiënische toestand dus waarnemen. Die was niet geweldig. De mannen aten op de rand van hun bed, rookten op de rand van hun bed, lagen op bed terwijl ze naar de radio luisterden of met elkaar spraken. De kamers waren bedompt, er kon niet genoeg gelucht worden.

Toen Toos en Dirk een feestje hadden, nodigden ze die pandjesbaas en de gastarbeiders uit. Een paar kwamen er inderdaad mee. Op een gegeven moment wilde Mehmed zich terugtrekken voor gebed. Toos bood hem een nieuwe krant aan, iets anders had ze niet bij de hand. Ze begreep wat hij nodig had om hallal te kunnen bidden.

Op een dag vroeg Mehmed aan Toos, of hij misschien bij hen zou mogen komen wonen. Het pension waar hij zat, vertrouwde hij niet meer. Mehmed was gelovig moslim, hij had in de vuilnisbak varkensbotjes zien liggen. Ze kregen dus geen hallal maaltijden. Hij durfde er niet meer te eten, maar ging steeds in de stad eten. Dat werd erg duur, hij hield geen geld meer over voor zijn familie in Turkije.

Toos en Dirk gaven hem een klein logeerkamertje en er was meer nodig. Mehmed kwam uit de provincie, was zeer angstig gelovig en deelde de overtuiging dat je eetservies absoluut niet in aanraking mocht komen met zelfs maar de kleinste rest van varkensvlees. Dus kreeg hij in het keukentje een eigen servieskastje met zijn eigen afwasteil, afwaskwast, droogdoeken, kopje, bordje, bestek, pannetjes.

Mehmed werd de eerste van een lange rij Turkse families waarmee Toos en Dirk contact kregen. Ze verhuisden naar Hoorn, daar ging dat verder. De flat van de sociale woningbouw waar ze in terecht kwamen, veranderde in de loop van de jaren steeds meer in een "Turkse wijk". Voor Toos en Dirk betekende dat steeds prettiger wonen. De Nederlandse kinderen waren erg brutaal en lawaaiig, de ruzies van de burens kon je meegenieten. Toen de meerderheid eenmaal Turkse gezinnen waren, werd de flat steeds rustiger.

Dat wil niet zeggen dat het probleemloos was. Er kwamen mensen recht uit de Turkse bergstreken die op zo'n flat gepropt werden. Nou ja, denk maar aan zoiets als de tv-serie Shouf, Shouf! Dan ging Toos (Dirk mocht niet met vrouwen praten tenslotte) naar moeder en

dochter om met handen en voeten vriendelijk uit te leggen wat er fout ging.

Toos en Dirk werden vertrouwenspersoon in allerlei problemen en wezen deze immigranten de weg in Nederland. Naar het arbeidsbureau, naar de dokter, naar de sociale dienst, naar de vakbond, naar het buurthuis. Bij hun koperen bruiloft waren de meeste gasten Turks.

En in die jaren nam Toos waar, dat het overheidsbeleid een regelrechte steun was voor de meest conservatieve moslimgroepen onder de Turken. Er werd geld uitgetrokken voor maatschappelijk werk en verenigingswerk onder de Turkse gemeenschap, maar dan moest er wel "gescoord worden": er moesten veel mensen aan deelnemen. Wel, de meeste Turken in Hoorn kwamen van het platteland en waren conservatief, zij waren de grootste groep en kregen daarom alle verenigingsgeld toebedeeld. De groepen seculiere Turken of liberale moslims of de christenen onder de Turken waren kleinere groepen en kregen geen overheidsgelden voor hun samenkomsten.

Toos en Dirk hebben in het buurthuiswerk ruimte weten te scheppen voor deze groepen en er kwamen op den duur ook multiculturele vrouwengroepen.

Elly, fysiotherapeute in een migrantenwijk

Ik werkte als fysiotherapeute in een migrantenwijk. Ik vond het belangrijk om de mensen goed te leren begrijpen. Dus ik maakte met vrouwelijke cliënten, als zij dat leuk vonden, afspraken om hen thuis te bezoeken, soms ook te behandelen. Nou, daar leerde ik veel van. Maar ik betaalde ook leergeld, je kunt geweldige fouten maken.

Ik weet nog goed, een van de eerste bezoeken kwam ik bij iemand die een heel mooi beeldje had staan. Dus ik zeg: "Wat heeft u daar een prachtig beeldje". Meteen pakt ze het en geeft het mij.

Hoe ik ook afweerde, ik moest het meenemen. Ik voelde me zo gegeneerd. Zo heb ik geleerd dat je nooit moet zeggen dat je iets mooi vindt, want je krijgt het meteen in je handen gedrukt. Als je je vriendelijkheid wilt tonen moet je dat toch subtieler leren doen.

Wij vinden recht toe recht aan, recht voor zijn raap, 'eerlijk' en 'open'. We hebben geen idee hoe dat bij anderen om heel verschillende redenen heel grof kan overkomen. Wij stammen echt niet uit de meest verfijnde cultuur. En als je dat recht toe recht aan doet tegenover

mensen met een heel andere culturele achtergrond, dan heb je helemaal geen idee wat je losmaakt.

Trouwens, laten we eerlijk zijn. Ook onder ons autochtonen is de meerderheid niet opgewassen tegen 'recht voor zijn raap'. Het werkt voor de meeste mensen toch intimiderend, ze klappen dicht. Communicatief is het dus helemaal niet. En in het publieke debat dreigen we met deze ideologie van 'vrijheid van meningsuiting' het onderscheid te verliezen tussen oprecht en recht voor zijn raap.

De boventoon in Nederland lijkt toenemend die van cabaret te zijn of, erger, van de reclamespots. Snel, flitsend, scorend. Voor reclamespots moet het kennelijk, voor een cabaret is het leuk, maar op het communicatieve niveau is het dodelijk. Soms lijkt het of met 'integreren' feitelijk de eis wordt gesteld om je overeind te kunnen houden in de bruutheid van dat soort 'debat'. Zelfs politiek is meer iets geworden van overeind blijven in een dergelijk debat dan beleid maken en ruimte blijven scheppen voor de minder flitsende burgers.

Rollenspel

We deden voor het eerst dat rollenspel, moslims die inboorling spelen en wij inboorlingen die moslim spelen. En dan met elkaar in debat, vanuit de beelden die je over de ander hebt. Dus niet zo correct mogelijk, maar zoals jij het gevoel hebt dat 'die ander' altijd doet.

Izzet Ozkan speelde zo'n arrogante liberale journalist die de hele wereld al kent en alles weet en iedereen tot op het bot mag bevragen over alle geruchten die er in omloop zijn over je.

Ik probeerde een rustige, waardige, traditionele moslima te spelen, zoals ik die af en toe tegenkom. Ik merkte hoezeer ik me moest inspannen om tegen die "westerse journalist" niet uit te varen en om me niet over mijn grenzen te laten trekken die ik mezelf had gesteld: waardig zijn en niet boos worden. Ik voelde me namelijk laaiend, en het voelde alsof iemand aan mijn kleren rukte. Ik kreeg op een gegeven moment zelfs een fysiek verlangen naar een hoofddoek om me tegen die indringende opdringerigheid te beschermen.

Hoe zijn onze contacten met Moslims in 't dagelijks leven ?

Ervaringen van missionarissen

Zr. Ignatia Bekema:

Toen de onafhankelijkheid van Indonesië een feit was, moest al het onderwijzende personeel de Indonesische nationaliteit bezitten. De zusters die op school stonden moesten die ook aannemen en dit gebeurde eind 1951. Onze school stond als goede school bekend en groeide dan ook heel snel. In de 60er jaren was het aantal 700 tot 800 leerlingen. Ongeveer 40% daarvan was afkomstig van de eigen bevolking, Indonesiërs, ongeveer 60% was vreemdeling (Chinezen en anderen). De Indonesiërs waren moslims. Chinezen en anderen waren katholiek, protestant, Boeddhist, Hindoe en van andere geloofsrichtingen. Ze kregen als klas allemaal katholieke godsdienstles, dat werd aanvaard. Moslimleerlingen hoorden het graag, ze herkenden bijvoorbeeld hun profeet Jezus in onze verhalen.

Ook de andere kinderen hadden er geen moeite mee, het was niet om ze te bekeren, het hoorde gewoon bij onze school. De moslimkinderen zouden nooit hun godsdienst verloochenen. De andere kinderen luisterden, sommigen kregen er aandacht voor en vroegen onderricht dat hen ook buiten de schooluren werd gegeven. Het ging heel goed onder de leerlingen met al die verschillende godsdiensten bij elkaar.

De verhouding tussen de Indonesische leerlingen van de eigen bevolking en de vreemden (vooral Chinezen) was altijd 40%-60%. Maar begin jaren 60 ging de regering zich daarmee bemoeien. Elke school moest een Indonesisch gezicht hebben. Dus er kwam een verordening dat Chinese scholen verboden werden. Elke school moest zorgen voor een Indonesische meerderheid van minstens 60%. Dat was een geweldige aanpak. 20% van onze leerlingen moesten we naar de regeringsscholen sturen en 20% van de leerlingen van regeringsscholen kwamen bij ons.

Wij als zusters stonden ieder aan het hoofd van een andere school. Daardoor konden we dat gelukkig met elkaar regelen, we vonden steun bij elkaar en konden deze moeilijke klus tot een goed einde brengen. We wisselden onderling onze leerlingen. Daarna kon ieder hoofd van de school de zaak weer verder zelf leiden.

Christenen tussen moslims in Irak

Parijs, 13 maart 2007. Pater Yousif Thomas vertelt me dat de paters Dominicanen een maand geleden Bagdad moesten verlaten. Binnen een week kreeg een pater twee keer een dreigbrief: \$10.000 of een autobom in het klooster. De eerste keer betaalden ze, de tweede keer vertrokken ze hals over kop. De zusters, 45 in getal, die in Mosul woonden, zijn allemaal vertrokken. Te gevaarlijk daar. Gevraagd of de christenen meer gevaar lopen dan de andere Irakezen, zegt hij: Jazeker! Maar dat geldt voor alle kwetsbare minderheden: voor Joden, Christenen, Mandeërs, Jezidi, maar ook voor Sjiieten in soennitisch gebied en voor Soennieten in sjiietisch gebied. De gangs hebben het op iedereen gemunt die niet goed beschermd is.

Of je van vervolging van christenen kunt spreken? "Absoluut niet, als jullie in Europa dat zo benoemen, bewijs je de christenen in Irak geen dienst, maar gebruik je ze in jullie discussie."

Pater Yousif Thomas Mirkis begon meteen na de val van Saddam Hoessein aan de opbouw van een volksuniversiteit om de dialoog tussen alle bevolkingsgroepen te bevorderen. De cursusopzet is opgeschort, ook de uitbouw van het klooster met lokalen. Je mag in Bagdad de mensen niet de straat op lokken. Vooralnog gaat de hele universiteit digitaal, een Arabische website met een groot aanbod aan sociologie, filosofie, menswetenschappen, reflectie op mensenrechten, internationaal recht, geschiedenis van de godsdiensten. "Niet over religie zelf, dat zou proselitisme (poging tot bekering) zijn."

Op 12 maart ontvingen de Dominicanen van het Internationale Katholieke Persagentschap de driejaarlijkse gouden medaille voor hun maandblad dat al 42 jaar verschijnt in Irak. "Voor de consistente positie van dialoog en bevordering van openheid tussen de diverse groeperingen, volgehouden in crisistijden." Een maandblad voor alle christelijke groeperingen, maar 15% van de lezers zijn ook moslims.

En hoe Irak ooit weg raakt uit de chaos? "De Amerikanen hebben er een geweldige puinhoop van gemaakt. Maar we moeten vooral kijken naar hoe anderen het na een oorlog deden. Europa is een voorbeeld: allemaal samenwerken na de oorlog, juist ook met de voormalige vijand. Elkaar leren begrijpen !

Als ieder apart gaat, bereid je de volgende oorlog voor".

Hoe waren onze ervaringen met Moslims in de missies ?

Over respect gesproken

PRAKTISCHE HANDREIKINGEN VOOR REIZIGERS NAAR MOSLIMLANDEN

1. Wees je er steeds van bewust, dat de islam een hoogstaande religie is, die in haar opvatting over God niet minder is dan het christendom.
2. Treedt de moslim daarom tegemoet met dezelfde achting en het geduld, waarmee christenen van onderscheiden confessie elkaar tegemoet zouden moeten treden.
3. Als je met een moslim over zijn godsdienst wilt spreken, doe dat dan altijd op basis van de gelijkwaardigheid van jouw en zijn geloof.
4. Heb er respect voor, wanneer een moslim naar zijn gewoonte in het openbaar zijn gebeden verricht. Bekijk hem niet nieuwsgierig bij deze voor hem heilige handeling. Laat elke vorm van storing achterwege. Probeer nooit om hem bij het gebed te fotograferen of te filmen.
5. Als aan het bezoek de voorwaarde wordt gesteld om wapens en schoenen uit te doen, dan gebied je zelfrespect het om van het bezoek af te zien.
6. Probeer niet om in de moskee foto's te nemen, als je daar op jouw verzoek niet uitdrukkelijk toestemming voor krijgt.
7. Gedraag je op dezelfde wijze bij graven waar vorsten of heiligen in liggen. Vang en dood geen van de vele duiven bij moskeeën en heilige graven. Het is een verdienste ze te voeren.
8. Treed personen die de bedevaart naar Mekka (Hadjis) hebben gemaakt, met respect tegemoet. Doorgaans zijn ze te herkennen aan het dragen van een tulband, een baard en een wit kleed. Als je langere tijd op een plaats verblijft, tracht dan met hen goede relaties op te bouwen. Vermijd het om ze tot vijanden te maken.

9. Geef met een vriendelijk gezicht een kleine aalmoes aan bedelaars. Wijs ze nooit bars af. Heb je geen kleingeld bij je of wil je niets geven, zeg dan vriendelijk in de taal van het land: "Allah zal je geven".
10. Als men je een kind laat zien, prijs het niet al te zeer, maak liever een bedachtzame opmerking over zijn uiterlijk en conditie, maar zeg wel: "Maschallah, Maschallah". "God behoeede het".
11. Als je met een moslim een afspraak maakt voor de toekomst, eindig de afspraak dan met de woorden: "Inschallah". "Als God het wil". Bijvoorbeeld: "We ontmoeten elkaar morgen om 2 uur. Inschallah!".
12. Tracht nooit door een groet of een woord contact te zoeken met een moslimvrouw. Zwaai niet omhoog naar een raam, spreek nooit een vrouw aan op straat of in een winkel.
13. Vraag een moslim nooit naar zijn vrouw of naar andere volwassen familieleden.
14. Als je bent uitgenodigd in een oosterse woning, ga niet voorwerpen die je ziet bewonderen of prijzen. De ongeschreven wetten van de gastvrijheid verplichten de gastheer om het je dan te geven. Niet omdat hij dat graag doet. Het is niet tactisch op deze manier cadeaus te krijgen.
15. Als men je uitnodigt als gast, in het kleinste dorp of de meest armoedige huidhouding, probeer niet om de gastvrijheid te vergoeden met geld of geschenken. Je beledigt de gastheer ten diepste als je ook maar een poging onderneemt.
16. Nodig nooit iemand uit tot het eten of drinken van spijzen die hem door de wet verboden zijn (varkensvlees en wijn). Misleid hem ook op geen enkele wijze over de aard van de spijzen die je aanbiedt.

(Handboek voor soldaten, 1941)

Kun je geloven dat Nazi Duitsland deze richtlijnen heeft opgesteld ? Kunt u zich vinden in deze praktische handreiking ?

Noem een of ander punt dat je sterk vindt.

**U I T N O D I G I
N G**

Van 19 tot 22 augustus 2008

wordt in Issoudun

de vierde Europese Assemblee gehouden.

HET THEMA IS

***Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de
schepping.***

Het toegespitste onderwerp is: migratie.

Asielzoekers en vluchtelingen in Europa en de

betrokkenheid

van msc-ers en fdnsc-ers daarbij.

Msc-ers, Fdnsc-ers, Chevalierverbonden die aan deze

bijeenkomst willen deelnemen worden uitgenodigd

zich voor 1 juli 2008 op te geven bij het secretariaat

van de Werkgroep Gerechtigheid en Vrede.

Een unieke gelegenheid om geïnformeerd te worden

over de ervaringen in andere Europese provincies.

**als ook om eigen Nederlandse ervaringen in deze
te delen met anderen.**